

Werkzame mechanismen van oudertraining bij kinderen met ADHD

Geachte ouders/verzorgers,

Met deze informatiebrief willen we u vragen of u wilt meedoen aan ons onderzoek naar de werking van oudertraining bij kinderen met ADHD/ADD. In deze brief krijgt u uitleg over het onderzoek. U leest hier wat het doel van het onderzoek is, welke gegevens we willen verzamelen, hoeveel tijd of inspanning het onderzoek van u vraagt en wat de voor- en nadelen zijn van deelname aan het onderzoek. Lees deze informatie rustig door en vraag de onderzoeker om uitleg als u vragen heeft.

Als u de informatie goed hebt doorgelezen en uw eventuele vragen hebt gesteld, kunt u beslissen of u wilt deelnemen aan het onderzoek. Meedoen is vrijwillig. Als u mee wilt doen, vul dan het toestemmingsformulier in dat u vindt in de bijlage.

1. Doel en achtergrond van het onderzoek

Oudertraining is een bewezen effectieve methode voor het verminderen van gedragsproblemen bij kinderen en wordt daarom vaak aangeboden. In dit onderzoek kijken we naar hoe oudertraining werkt bij kinderen met AD(H)D op een van de meest voorkomende vormen van gedragsproblemen, namelijk ongehoorzaamheid.

Ouders kunnen het gedrag van hun kinderen beïnvloeden, bijvoorbeeld door de manier waarop ouders van te voren duidelijk maken hoe zij willen dat hun kind zich gedraagt, of door de manier waarop zij achteraf reageren op het gedrag van hun kind. In een oudertraining leren ouders allerlei technieken om het gedrag van hun kind zo goed mogelijk te beïnvloeden. Onderzoek laat zien dat dit bij veel ouders leidt tot een verbetering in het gedrag van hun kind, maar ook tot positieve veranderingen bij ouders in hun opvoedgedrag, en in hun gedachten en gevoelens over hun kind en over zichzelf als opvoeder. Ook verbetert bij veel gezinnen de relatie tussen ouders en kinderen.

We weten nog weinig over hoe oudertraining precies werkt en hoe de geleerde technieken binnen oudertraining kunnen leiden tot veranderingen in het gedrag van het kind. Het doel van dit onderzoek is beter begrijpen hoe oudertraining precies werkt door te onderzoeken in welke volgorde veranderingen na oudertraining optreden: is het zo dat ouders eerst veranderen voordat het gedrag van kinderen verbetert? En als dat zo is, verandert dan eerst het opvoedersgedrag van ouders of eerst hun gedachten en gevoelens?

In dit onderzoek geven we ouders een korte training van één sessie van drie uur waarin ouders een aantal belangrijke technieken krijgen aangeleerd om gedrag van hun kind te verbeteren. Door van tevoren en na afloop herhaaldelijk te meten hoe het thuis gaat,

kunnen we goed in kaart brengen of en zo ja op welke manier de training helpt. Met deze kennis hopen we oudertraining in de toekomst nog verder te kunnen verbeteren.

Accare voert dit onderzoek uit in samenwerking met het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG), de Rijksuniversiteit Groningen (RuG) en de Vrije Universiteit Amsterdam (VU). Het onderzoek is gefinancierd door ZonMW.

2. Hoe verloopt het onderzoek?

Stap 1: Komt u in aanmerking voor deelname aan het onderzoek?

We willen eerst weten of u in aanmerking komt om mee te doen aan het onderzoek. Daarom stelt de onderzoeker u voorafgaand aan eventuele deelname een aantal vragen. U kunt aan dit onderzoek meedoen als bij uw kind AD(H)D is geïdentificeerd, uw kind tussen 6 en 10 jaar oud is, u aanloopt tegen ongehoorzaamheid van uw kind (zoals niet luisteren of niet aan de regels houden) en u hier graag hulp bij wilt. U kunt niet meedoen aan dit onderzoek als uw kind een vorm van autisme heeft, als uw kind medicatie gebruikt, of als u in het afgelopen jaar al een vorm van oudertraining hebt gehad.

Stap 2: De aard en opzet van het onderzoek

We zoeken ouders van kinderen met AD(H)D die mee willen doen aan dit onderzoek. Als u meedoet, krijgt u, individueel, een korte training van één sessie. Deelname is gratis. In de training maakt u samen met de trainer (een ervaren gedragstherapeut voor ouders van kinderen met ADHD) een plan van aanpak om ongehoorzaam gedrag van uw kind in een specifieke situatie te verbeteren. Daarbij wordt gebruik gemaakt van gedragstherapeutische technieken waarvan we uit wetenschappelijk onderzoek weten dat deze goed werken, zoals het maken van regels en afspraken, het geven van duidelijke instructies, het hanteren van een duidelijke structuur en het prijzen van positief gedrag.

De training duurt een dagdeel (ongeveer drie uur) en vindt in overleg plaats bij u thuis of een andere locatie dichtbij huis en wordt gegeven door een gekwalificeerde en ervaren hulpverlener. Indien de training bij u thuis gegeven wordt, vindt deze plaats onder schooltijd van uw kind (wanneer uw kind niet thuis is).

Omdat we de veranderingen heel precies in kaart willen brengen, zullen we u vragen gedurende negen weken tweemaal per dag een paar vragen te beantwoorden over het gedrag van uw kind. Dit gaat via een app en kost u maximaal vijf minuten per keer. Daarnaast vult u voorafgaand aan deelname eenmalig een online vragenlijst in (maximaal 15 minuten) en zal een onderzoeksmedewerker een vragenlijst (maximaal 60 minuten) bij u

afnemen. Tot slot zullen we na de training een interview (ca. 30 minuten) afnemen bij uw kind. We willen namelijk graag weten wat kinderen er precies van meekrijgen als u als ouders een training volgt.

Om u te compenseren voor de tijdsinvestering die wij vragen ontvangt u voor de dagelijkse metingen een vergoeding van €2,50 per ingevulde meting. Daarbij ontvangt u nog een bonus als u minimaal 90% van de metingen invult. Als u alle metingen invult, krijgt u in totaal €350,- voor uw deelname (uitbetaald in cadeaubonnen naar keuze).

3. Wat wordt er van u verwacht?

Na de training voert u het plan van aanpak dagelijks uit. Voorafgaand aan deelname nemen wij een interview af wat 60 minuten duurt en vult u nog een vragenlijst van 15 minuten in. Daarna kosten de dagelijkse metingen (tweemaal per dag) u maximaal vijf minuten per keer. Indien nodig sturen wij u dagelijks herinneringen en we zullen wekelijks contact opnemen om u te ondersteunen bij de metingen.

We vragen van u om het plan van aanpak dat u heeft geleerd in de training dagelijks uit te voeren en dit gedurende de meetperiode vol te houden. Ook vragen wij u gedurende uw deelname aan het onderzoek geen andere vormen van hulp of ondersteuning op te starten gericht op het gedrag van uw kind. Na afloop van het onderzoek staat het u natuurlijk vrij om verdere hulp te zoeken indien u dat wenst.

Wij vragen uw toestemming om geluidsopnames van de training te maken. Dit is enkel om later na te kunnen gaan wat de trainer precies met u besproken heeft. Tevens maken we geluidsopnames van het interview met uw kind om deze interviews nadien goed te kunnen analyseren. Wij zullen net als met andere onderzoeksgegevens vertrouwelijk met deze geluidsopnames omgaan (zie punt 7 in deze brief voor meer informatie over hoe wij omgaan met uw gegevens).

4. Mogelijke voor- en nadelen

U ontvangt kosteloos een training waarin een plan van aanpak wordt gemaakt voor gedrag van uw kind dat u graag wilt veranderen. Deze training duurt veel korter dan de meeste reguliere oudertrainingen die worden aangeboden. In de training krijgt u technieken aangeleerd waarvan we uit wetenschappelijk onderzoek weten dat ze voor veel ouders goed werken. Daarnaast ontvangt u een financiële compensatie voor de ingevulde metingen.

Uw deelname draagt bij aan meer kennis over hoe oudertraining precies werkt en daarmee kunnen wij trainingen voor andere ouders in te toekomst hopelijk verbeteren.

Nadelen van deelnemen aan dit onderzoek kunnen zijn:

- Extra tijd die het u kost. Voor dit onderzoek gaat het om een tijdsinvestering van 75 minuten voorafgaand aan deelname, ongeveer drie uur voor de trainingssessie en gedurende negen weken 2 metingen (à 5 minuten) per dag.
- Tijdens uw deelname vragen wij u even te wachten met het aanvragen van hulp of opvoedingsondersteuning.

Er zijn geen andere nadelen of incidentele bevindingen te verwachten.

5. Als u niet wilt meedoen of wilt stoppen met het onderzoek

U beslist zelf of u meedoet aan het onderzoek. Deelname is vrijwillig. Als u besluit niet mee te doen, hoeft u verder niets te doen. U hoeft dan niets te tekenen. U hoeft ook niet te zeggen waarom u niet wilt meedoen. Als u wel meedoet, kunt u zich altijd bedenken en toch stoppen. Ook tijdens het onderzoek. De gegevens die tot dat moment zijn verzameld, worden gebruikt voor het onderzoek.

6. Einde van het onderzoek

Uw deelname aan het onderzoek stopt als alle metingen voorbij zijn, als u zelf kiest om te stoppen of als de onderzoekers het beter voor u vinden om te stoppen. Daarna kunt u indien u dat wenst ook weer andere vormen van hulp of ondersteuning opstarten.

Het hele onderzoek is afgelopen als alle deelnemers klaar zijn. Na het verwerken van alle gegevens informeert de onderzoeker u over de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek. Dit gebeurt ongeveer rond maart 2026.

7. Gebruik en bewaren van uw gegevens

Welke gegevens worden verzameld?

Wij vragen enkele persoonsgegevens, zoals uw naam, geboortedatum, email en telefoonnummer. Deze gegevens hebben wij nodig om contact met u op te kunnen nemen. Voor het onderzoek stellen wij u vragen over het gedrag van uw kind. Ook maken wij geluidsopnames van de sessie en van het interview met uw kind, om terug te kunnen luisteren wat er precies besproken is. Alle onderzoeksgegevens zullen vertrouwelijk verwerkt worden.

Hoe beschermen we uw privacy?

Om uw privacy te beschermen geven wij uw persoonsgegevens, zoals uw naam en (email)adres, een code. De code bewaren we op een beveiligde plek op de server van Accare Child Study Center. Als we uw onderzoeksgegevens verwerken, gebruiken we steeds alleen die code en niet uw persoonsgegevens, zoals uw naam. Ook in rapporten en publicaties over het onderzoek kan niemand terughalen dat het over u of uw kind ging. Al uw gegevens blijven vertrouwelijk. Alleen de onderzoekers weten welke code u heeft.

Alle gecodeerde onderzoeksgegevens worden beveiligd opgeslagen en vertrouwelijk verwerkt, waardoor deze niet te herleiden zijn naar individuele ouders of kinderen. Alle persoonsgegevens en gecodeerde onderzoeksgegevens worden op een aparte locatie op een beveiligde server opgeslagen.

Daarnaast zal de trainer geluidsopnames van de sessie maken. Deze zijn uitsluitend bedoeld om precies te kunnen controleren wat de trainer met u besproken heeft. We zullen hiervan dus geen informatie gebruiken over uzelf of uw kind. De geluidsopnames van het interview met uw kind zullen worden teruggeluisd en uitgeschreven. Bij het uitschrijven van het interview zullen geen persoonsgegevens zoals de naam van uw kind opgeschreven worden.

In het toestemmingsformulier kunt u aangeven of u benaderd mag worden voor vervolgonderzoek. Indien u dit heeft aangegeven kan u benaderd worden door onderzoekers na deelname aan dit onderzoek. Uw toestemming draagt bij aan het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek, maar is uiteraard geheel vrijwillig.

Wie kunnen uw gegevens zien?

Sommige mensen mogen uw persoonsgegevens inzien. Dit is om te controleren of het onderzoek goed en betrouwbaar is. Mensen die uw gegevens kunnen inzien zijn de leden van het onderzoeksteam (onderzoekers en onderzoeksassistenten). Degenen die uw persoonsgegevens kunnen inzien, houden uw gegevens geheim. Als u de toestemmingsverklaring ondertekent, geeft u toestemming voor het verzamelen, bewaren en inzien van uw persoonsgegevens door deze personen.

Hoelang bewaren we uw gegevens?

De onderzoekers zijn wettelijk verplicht om uw gegevens 15 jaar te bewaren.

Mogen we uw gegevens gebruiken voor ander onderzoek?

Uw gegevens kunnen na afloop van dit onderzoek ook nog van belang zijn voor ander wetenschappelijk onderzoek op het gebied van oudertraining voor ouders van kinderen met AD(H)D. In het toestemmingformulier kunt u aangeven of u hergebruik van uw gegevens

voor ander onderzoek goed vindt. Geeft u hier geen toestemming voor? Dan kunt u nog steeds meedoen met dit onderzoek.

Indien onderzoeksgegevens openbaar gemaakt worden of gedeeld worden met derden voor ander onderzoek, dan zijn de gegevens volledig geanonimiseerd en nooit meer te herleiden naar persoonsgegevens.

9. Vergoeding voor meedoen

Deelname aan het onderzoek kost u niets. Om u te compenseren voor de tijdsinvestering die wij vragen ontvangt u een vergoeding van €2,50 per ingevulde meting. Daarbij ontvangt u nog een bonus als u minimaal 90% van de metingen invult. Als u alle metingen invult, krijgt u in totaal €350,- voor uw deelname, uitbetaald in door u te kiezen tegoedbonnen.

10. Ethische toetsing en klachten

De onderzoeksopzet is beoordeeld door de Vaste Commissie Wetenschap en Ethiek van de Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen, Vrije Universiteit Amsterdam en voldoet aan de ethische richtlijnen van de faculteit. Heeft u klachten, dan kunt u zich in eerste instantie wenden tot de onderzoeker. Is uw klacht daarmee niet opgelost, dan kunt u een klacht indienen via vcwe.fgb@vu.nl. Met vragen over privacy van uw gegevens, kunt u contact opnemen met functionarisgegevensbescherming@vu.nl

11. Heeft u vragen?

Bij vragen kunt u contact opnemen met:

Marijn Nijboer, promovenda en klinisch psycholoog.

Email m.nijboer@accare.nl, telefoon 06-54353368.

12. Hoe geeft u toestemming voor dit onderzoek?

U kunt eerst rustig nadenken over deelname aan dit onderzoek. Daarna vertelt u de onderzoeker of u de informatie begrijpt en of u wel of niet wilt meedoen. Wilt u meedoen? Dan vult u het toestemmingsformulier in dat u bij deze informatiebrief vindt.